

Formidlingshistorie

Bacheloropgave

Studerende: Mette Lundgaard Jørgensen

Årgang: 2010

Semester: 6.

Opgave: Bacheloropgave

Underviser: Helene Høyrup

Måned/år: April 2013

Antal ord: 9.130

Studie: Det Informationsvidenskabelige Akademi (IVA, vest)

Indholdsfortegnelse

0.0 Abstract	3
1.0 Intro	4
2.0 Problem	4
2.1 Hypotese.....	4
2.2 Problem forklaring	5
2.3 Problemafgrænsning	5
3.0 Tidslinje (redegørelse)	6
4.0 Metode	10
4.1 Informationssøgningsmetode	11
5.0 Teori	11
5.1 Paradigmeteori	12
5.2 Diskursanalyse	14
6.0 Analyse.....	16
6.1 Paradigmer	16
6.2 Diskursanalyse	19
6.3 Sammenligning	20
7.0 Perspektivering. Folkebibliotekernes fremtid	22
7.1 Folkebiblioteket anno 2030 (fra 2004).....	22
7.2 Folkebiblioteket i videnssamfundet	22
7.3 Audunson, R.....	24
7.4 Sammenfatning	24
8.0 Konklusion	25
9.0 Litteraturliste	27

0.0 Abstract

This project is about how the public library has communicated with its users from the beginning and up till now, if there has been change and how that change has come about. It will explain about the Danish public library system, how it started and how it is now, what some of its key concepts are, and why they are what they are. It is about how communication has changed at the public library since the beginning of this. Are there some things that still persist from the first library and up to this day? And are there some major changes that have occurred since then, whether users are seen in the same way as they were seen from the beginning.

1.0 Intro

Formidle betyder ifølge ordnet.dk ” at optræde eller tjene som forbindende mellemed og derved opnå et vist resultat”(ordnet.dk, formidle) i denne opgave vil der blive sat fokus på denne formidlings historie, men ikke alle slags formidling kun folkebibliotekernes historiske formidling. Så historie delen starter først der hvor det første rigtige, derfor også gratis, folkebibliotek blev etableret. Det moderne folkebibliotek står i dag overfor nogle store forandringer, men det er ikke første gang dette er sket. Her vil der blive skrevet om starten på folkebiblioteket, hvordan det har ændret sig gennem tiden, hvilke af folkebibliotekets engang kerne begreber der bliver glemte, om nogen kommer igen og hvordan.

I opgaven bliver der startet med at forklare problemet gennem en hypotese, derefter bliver der redegjort for den periode der bliver set på, for at komme med noget baggrund for hvad der skal analyseres, så bliver den data indsamlingsmetode der er brugt forklaret og så de teorier der bliver brugt til at analysere problemet og eventuelt finde svar på det, derefter bliver de analyser og andet brugt til at perspektivere over hvad der kan ske i fremtiden med folkebibliotekernes formidling, til sidst bliver der konkluderet på det hele, for at vise om der blev fundet svar op hypotesen.

2.0 Problem

Der er valgt at skrive en hypotese som der gennem opgaven vil bevises korrekt eller ukorrekt. Her er først skrevet hypotesen, derefter forklaringen på hvorfor det er et problem, og til sidst en problemafgrænsning, hvor problemet bliver afgrænset.

2.1 Hypotese

Meningen med de første folkebiblioteker var at folket skulle have en fælles kulturel baggrund, og samme dannelses muligheder, det var et sted folket(det vil sige at der skulle være plads til alle) skulle komme for at blive dannet, og kulturelt udviklet. For at det kunne være for hele befolkningen var det gratis, et princip der stadig i dag bliver holdt ved. Dengang var visionen et der skulle være et fælles kulturelt baggrund for hele befolkning, og de skulle alle have lige muligheder for dannelse, men der var ikke meget plads til at være anderledes. Nu formidler folkebibliotekerne ikke længere dannelse, men derimod oplevelser, mangfoldighed og kultur, dannelses begrebet er blevet lagt på

hylden. De skal give folket plads til at være forskellige, og derigennem give dem hvad de gerne vil have. Folkebibliotekerne er truet af internettet fordi man ikke længere behøver at gå på biblioteket for at finde nye informationer, man kan derimod bare gå på nettet og finde det hele, så folkebiblioteket er blevet et mødested, eller et sted for oplevelser. Udlåns tal er blevet vigtigere end før, der bliver lavet flere og flere undersøgelser, udlånstillene skal stige, for at folkebibliotekerne kan få flere penge ind. Folkebiblioteket vil ikke længere noget med brugerne, de vil bare give fortsætte med at være, så de gør bare som brugerne vil have, uden at have nogle bagtanker med hvad brugerne skal have ud af det.

2.2 Problem forklaring

Dette er et problem fordi hvis det er korrekt formidler folkebibliotekerne bare for formidlingen skyld og ikke for at oplyse eller hjælpe brugerne, men kun for folkebibliotekets skyld. For at finde svaret på om hypotesen er korrekt eller ej, vil jeg se på hvilke visioner der var om dannelsesbehov i fortiden og hvilke der findes i dag, hvis der findes nogle. Hvis hypotesen viser sig at være korrekt, vil der ses på hvilke årsager der kan være til dette, og om der eventuelt findes nogle der arbejder imod det. Til sidst vil der ses på hvilke fremtidsvisioner der er for folkebiblioteket, der vil ses på hvad der er blevet gjort i andre landet, og hvilken form for fremtidsforskning der er blevet lavet inden for biblioteksvidenskab.

2.3 Problemafgrænsning

Her vil problemet blive afgrænset, ved at skære de dele af som der ikke er plads til i opgaven, eller ting som der ikke vil blive fokuseret på under skrivningen. Der vil blive arbejdet med formidlingen fra det første folkebibliotek, som betyder at fra da formidlingen af litteratur og andet blev gratis, og tilgængeligt for alle.

Det der vil blive fokuseret på er formidlingens fortid, nutid og fremtid, ikke så meget på enkelte formidlings eksempler, men mere på hvordan formidlingen bliver set på gennem tiden, om den for eksempel er brugerorienteret eller materialeorienteret.

Fremtidsperspektiver bliver ikke analyseret på samme måde som fortid og nutid fordi der ikke er nogen form for bevidsthed omkring hvad der kommer til at ske med folkebibliotekernes formidling i fremtiden. I redegørelsen for tidsperioden bliver alle

revisioner af biblioteksloven ikke taget med, der er ting der er valgt at tage med og ting der ikke kommer med fordi det virker irrelevant.

3.0 Tidslinje (redegørelse)

Den industrielle revolution starter i **1750**, i England, og slutter i **1830**, også i England(DenStoreDanske, D.I.R.), det industrielle gennembrud sker først i Danmark i **1890'erne**, det betyder at størstedelen af de danske arbejdere flytter fra landet og landbrug og håndværk til byerne og industrien for at arbejde der. Altså sker der en urbanisering.(Emerek, 2001)

Første folkebibliotek blev planlagt i England omkring **1850**, men før det år havde der var individer og grupper være forsøg til at lave folkebiblioteker, men der var ikke nok der sluttede til omkring forslagene, så det blev først i 1850 at tiden var moden(Black, 1996). **1882** det bliver i Danmark indskrevet i finansloven at 3.000 kr. skal gå til ”understøttelse af sogne- og folkebiblioteker”, dette beløb bliver selvfølgelig ved med at stige som årene går, allerede året efter er beløbet fordoblet(Lassen, 1962). Andreas Schack Steenberg(var med til at starte det moderne folkebibliotek i Danmark) starter i **1899**, i ’komiteen til understøttelse af folkesamlinger(en forløber til folkebibliotekerne)’(Emerek, 2001), Steenberg var meget inspireret af både det engelske og det amerikanske bibliotekssystem, derfor tager han også på flere rejser til USA for at studere deres bibliotekssystem. I **1900** udgiver han bogen ’Folkebogssamlinger. Deres historie og indretning’ der er en slags håndbog i biblioteksvæsen². I **1908** får danske kvinder stemmeret(Kvinde info). I **1909** holdt H. O. Lange(også en af bagmændene for det moderne folkebibliotek) et foredrag til biblioteksmødet i Århus, hvor han kom med forslag til det moderne folkebibliotek, mange af disse forslag kom igennem og er en del af grundlaget for det moderne folkebibliotek.(Emerek, 2001). Umiddelbart herefter starter første verdenskrig nemlig i **1914** og den fortsætter til **1918**. På grund af krigen kræver først og fremmest det engelske folk mulighed for at læse mere seriøs litteratur, derfor begynder folkebibliotekerne i England i **1915** at promovere faglitteratur(Black, 2000). I **1917** foreslår C. Addison at de engelske folkebiblioteker samarbejder med uddannelsessystemet, forretningslivet og industrierne. Dette mener han vil gøre folkebibliotekerne mere relevante og brugbare for folket(Black, 2000). I **1918** bliver The Education act lavet i England, hvilket betød at alle frem til 14 år skulle i skole, og

de fik mulighed for at fortsætte deltid indtil de blev 18(Black, 2000). Samme år i Danmark bliver statens biblioteksskole startet, med det formål at uddanne professionelle formidlere (Lund, 2008 s. 254 – 55). Året efter, **1919**, bliver The public Library act lavet i England, som den første rigtige lov om folkebiblioteker der i landet(Black, 2000). I **1920** bliver Biblioteksloven bliver lavet i Danmark, det vil sige at der bliver lavet en biblioteks lov i England det ene år og umiddelbart efter gør Danmark det samme, noget tyder på at Danmark blev inspireret af det de gjorde i England. I denne udgave af biblioteksloven skriver det af folkebibliotekerne skal formidle ”det bedste af den danske litteratur frembringelser”, i **1931** bliver dette ændret til at ”biblioteket skal give adgang til alment dannende...” hvilket er en betydelig ændring, der betyder at det vigtigste ikke mere er den bedste danske litteratur, men det der er alment dannende. Også i **1920** bliver Thomas Døssing (også en af bagmændene for det moderne folkebibliotek) direktør for statens biblioteks tilsyn (Emerek, 2001). Dette er også året hvor den otte timers arbejdsdag bliver indført, hvilket betyder at folket begynder at få fritid, og denne fritid skal udnyttes fornuftigt (ifølge denne tids optik) til for eksempel at danne sig selv for at blive et bedre menneske, her kan folkebiblioteket komme ind og hjælpe folket til at bruge deres tid(Dam Christensen, 2006). I **1922** bliver den danske biblioteksverden præsenteret for den amerikanske managementspioner Frederick W. Taylors arbejde med ’Scientific management’, dette hjælper til tidligt at stille standarder for klassifikation og katalogisering (Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006). Paperback teknologien og produktionen af disse blev opfundet / startede i Tyskland i **1931**, men der kom komplikationer i vejen for at projektet kunne videreføres, så det ophørte hurtigt. I **1935** derimod begyndte Penguin Books i England at producere paperbacks, og de blev hurtigt en succes(Penguin). Et eksempel på de forandringer Thomas Døssing inddrog i folkebiblioteket fra hans tiltræden i 1920, var for eksempel i **1933** hvor Dronninglund folkesamling skrifter navn til Dronninglund bibliotek, dette er et tegn på at de moderne folkebibliotek er ved at blive en realitet. Denne forandring skyldes at Døssing satte pres på, for at bibliotekerne skulle blive mere dannelsesorienteret, og mindre populærkultur orienteret, han ville have læserne tilbage til ’skønlitteraturens guldalder’(litteratur af for eksempel Johannes Ewald, Oehlenschläger, Ingemann, Blicher, Hauch, Pontoppidan etc.). Før Døssings indblanding, orienterede biblioteket sig mest mod populær litteratur, den litteratur

brugerne kom og ledte efter (litteratur som for eksempel Carl Ewald, H.F. Ewald, Anna Baadsgaard, Erich Erichsen, Nicoline Kierkegaard og Ingeborg Vollquarts), der var ikke noget fokus på at forbedre/danne brugerne. Men Døssings forandringer af folkebiblioteket gjorde at det classeskel der før var, blev mindre, da alle havde adgang til samme litteratur, og samme mulighed for uddannelse, fordi folkebibliotekerne ikke længere kun fokuserede på at formidle populærlitteratur, men ikke så dannede brugere kunne få øjnene op for dannelses litteratur (Emerek, 2001).

Anden verdenskrig starter 1. september **1939** ved at nazi Tyskland invaderer Polen, krigen slutter i **1945**. Idet det er en 'total krig' betyder det at fokuseret på udviklingen af det moderne folkebibliotek bliver sat på pause, lige som så meget andet, der skete dog noget med udlånstillene, nemlig at folket begyndte at låne flere og flere bøger.

1940'erne statens bibliotekstilsyn tager ikke hensyn til enkeltanskaffelser på bibliotekerne, de ser dog på bogvalget som en helhed, og skred ind hvis der var for stor overvægt af underholdningslitteratur, bestemte religiøse eller politiske meninger. I denne periode udtalte Robert L. Hansen (biblioteksdirektør, ved det kongelige bibliotek) at folkebibliotekerne ikke skulle konkurrere med den der lavede banal underholdning til folket, fordi han mente at de allerede havde tabt den kamp på forhånd. I denne tid havde man også en meget klar overbevisning om hvad der var den 'rigtige' litteratur og hvad der ikke var, dog er de godt klar over at den underholdende litteratur er hvad der kan trække lånere til, og når det er udlånt tager de noget af det 'bedre' litteratur. I **1941** bliver den første filial åbnet i Århus, dette var den første udenfor København (Thorsen, 1992). I **1950'erne** eksisterede der krigslignende tilstande mellem de professionelle bibliotekarer der mente at det gamle krav til god litteratur (dannelseslitteratur) skulle bevares og den anden side med sognebibliotekarer der mente at der skulle åbnes for brugernes kvalitets krav.

I **1950 – 1960'erne** var der debat om tilstedeværelsen af tegneserier i folkebibliotekernes beholdning, på grund af at mange fandt at de ofte havde for voldeligt indhold (Dam Christensen, 2006). I denne periode begynder folkebibliotekerne også at ansætte PR medarbejdere til at styre bibliotekernes ansigt udad til, de begynder at udvide deres service (alderdomshjem, folkeskoler, børneinstitutioner etc.), de almindelige biblioteker bliver større, så der er plads til flere forskellige materialer (Thorsen, 1992). **Start 1960'erne** i Danmark har folkebibliotekerne en meget

entydig forestilling om oplysning, dannelse og kvalitet. Folkebibliotekerne fokuserede kun på formidlingen af bogen, andre materialer de havde på biblioteket blev der ikke fokuseret på at få folket til at låne dem (Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006). Dette fortsætter til **slut 1960'erne** hvor medierne skifter fokus fra klassisk finkultur og klassiske kunstarter til mere populærkultur (Teilmann, 2010, s. 43). En gruppe unge bibliotekarer problematisere, her i slut 1960'erne, folkebibliotekernes entydige kvalitetsbegreb, de laver et nyt kvalitets begreb der tager udgangspunkt i brugernes behov, disse unge bibliotekarer indfører nye former for formidling, der ikke er så passiv som den hidtil har været. Det er også først her i slut 60'erne, der begyndes at tage hensyn til at brugerne er forskellige, med forskellige baggrunde, og forskelligt syn på hvad dannelse og kultur er for dem. Folkebiblioteket bliver brugerorienteret i stedet for materialeorienteret, altså det handler ikke længere kun om at det er det rigtige materiale der skal formidles, men derimod om at de rigtige materialer skal formidles til de rigtige brugere. Alt dette betyder at folkebiblioteket ikke længere kun har en oplysningsfunktion, men begynder at få flere funktioner (Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006). Det er også her der bliver sat større fokus på at der skal være musik at finde folkebiblioteket, og ikke kun en type musik men lidt af det hele (Dam Christensen, 2006). **1970'erne og frem** bliver vægtningen flyttet mere og mere fra dannelseslitteratur til populærlitteratur (Thorsten, 1992). I **1980'erne** er der stor debat om tilstedeværelsen af film og video på folkebiblioteket, debatten handler om VHS bånd på folkebiblioteket. Debatten opstår på grund af at videoen kommer til Danmark og gør det muligt at distribuere film på en helt ny måde, det skaber debat fordi mange af de fleste videoer indeholdt, var enten vold eller pornografi, og var det noget der skulle findes på folkebiblioteket, denne debat foregik gennem det meste af 80'erne (Dam Christensen, 2006). **1980'erne og frem** folkebibliotekers fokus bliver flyttet hen på udlånstallet, der bliver lavet undersøgelser af hvad brugerne låner, hvilke typer skønlitteratur de tager med hjem, og hvor meget de tager med hjem. Folkebiblioteket bliver mere mål orienteret, der bliver fokuseret på effektivitet frem for værdier, biblioteket kommer til at handle om hvad det kan gøre, og ikke hvad det bør gøre, Døssings mening med folkebiblioteket går lidt tabt, dog ikke fuldstændigt (Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006). Den 9. - 10. november 1989 falder Berlinmuren, dette er et tegn på at kommunismen er ved at tabe (DenStoreDanske, murens fald). I

1990'erne bliver folkebiblioteket fuldstændigt kulturelt fri sat, der er ingen tradition eller fællesforestilling der fortæller hvad folkebiblioteket skal være. Folkebibliotekerne fokuserer på at informationsteknologierne skal være lige tilgængelige for alle, de gør det til deres opgave at gøre teknologi tilgængelig for alle (Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006). Det er også her internettet får sit gennembrud, og begynder at blive almindeligt (Folkebiblioteket i videnssamfundet, 2010). I **1991** slutter den kolde krig officielt med Sovjetunionens opløsning (Leksikon, Den kolde krig). I **2000'erne** (starten på det senmoderne samfund) skal folkebiblioteket være prestige, de nye folkebiblioteker skal være prestigebyggerier, arkitekturen skal tiltrække folk, det skal være en oplevelse at gå på biblioteket. Oplevelsesøkonomien starter her (Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006). I **2007** bliver der lavet en kommunalreform med store konsekvenser for bibliotekerne, de konsekvenser var at der skal være et mindre antal biblioteker, men de der skal blive tilbage skal være større, dette var ikke en ny idé men derimod en naturlig udvikling af hvad der var sket i årene forinden. Folkebiblioteket er også i dette årti et af de mest brugte kulturtilbud i Danmark, men udlånet af fysisk materiale falder, derimod stiger udlånet af digitalt materiale stiger. I dette årti bliver der også fokuseret på at formidle og tiltrække ikke-brugere af folkebiblioteket, og dette har i nogle tilfælde været succesfuldt. Folkebibliotekerne udvikler digitale lærings- og inspirationsrum, fordi samfundet vil have mulighed for disse ting i stedet for bare adgang til materiale, folket vil have adgang til information, uddannelse og kultur, og folkebibliotekerne skal være adgangsgivende til dette, de skal være med til at fremme livslang læring, og ikke den almindelige formelle læring, folkebibliotekerne skal give adgang til uformel læring, der er præget af brugernes egen lyst til at lære. Folkebibliotekerne vil hjælpe brugerne med at finde de rigtige ting og møde andre mennesker, så man kan blive en del af et kulturelt fællesskab, folkebiblioteket skal være for alle, og med kulturtilbud til alle (Folkebibliotekerne i videnssamfundet, 2010).

4.0 Metode

Det historieske perspektiv er relevant og vigtigt fordi med et kendskab til hvad der er sket i fortiden kan man nemmere skabe sig et overblik over hvad der kan ske i fremtiden. Dette er fordi fortiden bygger op til hvad der kan komme til at ske i fremtiden. Det moderne folkebiblioteks opståen i Danmark skete efter/samtidig med

nogle ændringer i samfundet, der krævede at folket havde adgang til selv at kunne uddanne sig eller danne sig. Viden om den samfundsændring kan hjælpe til at se om man kan finde tegn på en lignende forandring og der ud fra kan man give et rimeligt bud på om det samme eller noget lignende kommer til at ske, er ved at ske, eller allerede er sket. Uden dette perspektiv kan det være svært at lave gæt på hvad der kommer til at ske i fremtiden, og hvorfor der kommer til at ske.

4.1 Informationssøgningsmetode

Jeg brugte en ustruktureret facet analyse til at indsnævre mit emne først, derfor brugte jeg de relevante dele af dette til at søge efter litteratur der kunne være relevant for emnet. Den blev også brugt til at afgrænse emnet, da der er nogle ting der kunne have hørt under mit emne, men som jeg valgte af skære fra. En ustruktureret facet analyse betyder at jeg lavede et mindmap hvor jeg skrev emnet i midten, hvorefter jeg skrev alle de ord jeg associerede med det der ud fra. Jeg brugte DEFFnet til at finde det meste af den litteratur jeg har brugt, i denne base lavede jeg mange hurtigsøgninger på et enkelt eller to emneord, der er centrale, dette brugte jeg til at finde nogle centrale emner om det historiske aspekt, først og fremmest, derefter ledte jeg efter mere nutidig litteratur om mit emne, og nogle fremtidsaspekter, dette ledte jeg efter på samme måde. Noget litteratur fandt jeg derimod ved at kigge de tekster jeg her fandt deres referencer igennem, for noget der kunne være passende eller hjælpende, her fandt jeg at mange citerede fra tekster jeg havde fundet i mine søgninger i DEFFnet, dette bekræftede bare at den første litteratur jeg havde fat i var den rigtige. Til sidst fandt jeg også noget litteratur ved at kigge gamle litteraturlister fra andre kurser på IVA igennem. (Skov, Hyldegård og Sinding, 2006)

5.0 Teori

Her bliver der beskrevet de teorier der vil blive brugt i analysen. Der er valgt to teorier, der kan bruges til lidt det samme for at se hvad der sker hvis man bruger dem begge til det samme, om der kommer noget forskelligt, og for at sammenligne resultaterne. Brugen af de to teorier bliver sat op imod hinanden, for at se de forskellige resultater. Der kunne have været brugt andre men disse to er valgt fordi de var bedst til at løse problemet.

5.1 Paradigmatheori

Den ene teori jeg vil bruge til at analysere og se mening i problemet der før blev opstillet er paradigmatheorien, specifikt vil jeg bruge Thomas Kuhns paradigmatheori, fordi det er den metode der virker mest relevant overfor hvad jeg gerne vil finde ud af, da den kan hjælpe til at fremhæve nogle af de skift der er sket inden for formidlingen på folkebiblioteket, med den måde paradigmatheoriens verdenssyn kan sætte fokus på nogle markører der viser nogle skel mellem paradigmer.

Selv om begrebet fandtes før Thomas Kuhn gjorde brug af det, var det ham der gjorde det kendt og hver mand ejer. Thomas Kuhn¹, (f.1922 d. 1996), var en amerikansk fysiker, videnskabshistoriker og videnskabsfilosof. Det paradigmatheoriebegreb Kuhn arbejdede med i starten kunne kun bruges i videnskabelige sammenhænge, dette var fordi den første definition ikke kunne bruges i andre sammenhænge fordi den var defineret sådan: det er et paradigmatheorie når en stor gruppe forskere på et område er enige om nogle specifikke resultater. Altså hvis der er stor konsensus om at et specifikt revolutionerende emne som f.eks. at Einsteins teorier modbeviser dele af Newtons teorier, og gør derved Newtons overflødige, herunder er det antaget at Einsteins teorier er korrekte (Brier, 2005) (Kuhn, 1973). Kuhn ændrede definitionen lidt, fordi han så flere muligheder for begrebet end kun brug i, som det eksempel der blev beskrevet, videnskabelige sammenhænge. Han lavede altså et mindre smalt begreb, hvori der stadig ligger noget af den gamle betydning. Dette gjorde han ved at konstruere en faglig matrix, der bestod af fire hoveddele:

1. Symbolske generaliseringer: Udtryk personer i gruppen bruger uden at tøve på begrebernes korrekthed. Gennem antallet af disse udtryk bliver videnskaben styrket, da man kan bruge symbolik til at forklare ting, der ellers vil være svære at forklare.

”... [F]or der er stor forskel mellem at være forpligtet af en lov og af en definition. Lov kan man rette på efterhånden, men det kan man ikke med definitioner, idet de er tautologier.” Videnskabens revolutioner, af Thomas Kuhn, s. 221.

2. Fælles overbevisninger: De fælles overbevisninger alle i gruppen deler.

---

¹ Herfra bare kaldet Kuhn

3. Værdier: De værdier alle medlemmer af gruppen har tilfælles.
4. Mønstreeksempler, forbilleder, udtalt viden, som betyder de konkrete problemløsninger som ”alle” forskerne har til fælles (Brier, 2005) (Kuhn, 1973).

Udover denne faglige matrix har han noget han kalder for normalvidenskaben, og dette er den forskning der bliver lavet ved hjælp af og inden for et paradigme, fordi før det kan være normalvidenskab skal det stamme fra en konsensus om det der bliver fundet ud af, så normalvidenskab kan kun opstå i et modent paradigme, altså et paradigme der er fuldstændig konsensus om, Kuhn opstillede nogle krav til et modent paradigme, altså nogle ting som paradigmet skal opfylde før det kan kaldes modent, disse lyder som følger:

1. De teorier der ligger inden for paradigmet skal kunne testes via eksperimenter, og hvis teorierne viser at kunne forudsige noget korrekt.
2. Forudsigelserne skal passe på nogle fænomener.
3. Disse forudsigelser skal have rod i teorier der både er gode til at forklare og som er frugtbare.

Så set fra Kuhns optik skal et paradigme, før det kan blive alment accepteret som et rigtigt modent paradigme, kunne bestå disse to lister for at kunne kaldes et modent paradigme. Når et paradigme er modent skal forskerne inden for det specifikke paradigme ikke lave grundforskning mere, de kan bygge ovenpå med ny forskning og finde ud af nye ting, uden at skulle starte fra bunden hver gang. Altså, teorier har en fast ramme, alt er meget præcist, man kan forklare hvorfor nogle resultater er forkerte og andre rigtige.

Paradigmet slutter når der kommer flere og flere spørgsmål som paradigmet ikke kan svare på. I starten af slutningen er det forskeren skyld at han ikke kan finde det korrekte svar, eller overhovedet finde et svar, men som spørgsmålene bliver flere og svarrene mindre, begynder nogle forskere at tage paradigmet op til genovervejelse (Dette er selvfølgelig en lang periode), nogle begynder at lave et nyt paradigme som skal besvare alle spørgsmålene, dette skal så igennem samme proces som det forrige, som oven i købet først forsvinder når det nye er modent. Denne krise, når et nyt paradigme erstatter et gammelt, kalder Kuhn for den videnskabelige revolution. Den forskning der sker under denne revolution kalder han for unormal forskning, fordi den ikke er knyttet til noget specifikt paradigme. (Brier, 2005) (Kuhn, 1973)

5.2 Diskursanalyse

Diskurs betyder sammenhæng mellem udsagn, idéer definitioner etc. som udgør kernen i for eksempel en samtale eller andet(ordnet.dk, Diskurs). Så derfor må en diskursanalyse være noget hvor man analyserer denne sammenhæng / kerne. Der findes flere forskellige typer for diskursanalyse, men alle diskursanalyser indeholder overordnet alle samme tre karakteristika der lyder som følger:

1. En diskurs er en struktur der antager en bestemt form, denne form er dog ikke fast derimod er den omskiftelig og komplet afhængelig af konteksten. På trods af dette er en fastsat diskurs regelbundet, og den sætter grænser for hvad der kan give mening i samme kontekst.
2. Flere diskurser kan eksistere inden for samme felt, de eksisterer både side om side, men kæmper også om at være den der fastsætter sandheden. Disse laver bestemte måder at lave / se verden på, disse står i ustabile relationer til hinanden.
3. Mennesket er altid en del af en diskurs, dog er det forskelligt om mennesket ødelægger diskursen eller bliver del af den når de forandrer den ved at interagere med den.

De tre mest centrale diskursanalyser er; den kritiske diskursanalyse, Laclaus og Mouffes diskursteori og diskurspsykologien. Disse tre indeholder de før skrevne karakteristika, men har forskellige tilgange(Phillips, 2010).

I denne opgave vil Michel Foucaults² diskursanalyse blive brugt, det er ham der har lavet baggrunden for de fleste andre typer diskursanalyse, han måder minder meget om Laclaus og Mouffes diskursteori. Den vil blive brugt til at se forskellen på de forskellige perioder i tiden fra folkebibliotekets start til nu, diskursanalysen ser mere på magtforholdene der er skyld i at den dominerende diskurs skifter, hvor paradigme teorien bare ser på hvordan skiftene sker og hvorfor. Foucault ser en diskurs som det grundlag der gør det muligt at udvikle og handle, handle skal her forstås bredest muligt ved at det både kan betyde at tænke, tale og gøre. Altså en social praksis der påvirkes af specielle regler og er bestemt af tidspunkt og placering, det er ikke en lukket uafhængig myndighed, der kan forklare alt, det er derimod en praksis der interagerer med andre ting, bl.a. institutioner, sociale og politiske forhold.

---

² Herfra kaldet Foucault

Lige som Laura Skouvig vil der blive brugt Foucaults arkæologi og genealogi til at analysere periode, det er altså de specifikke dele af Foucaults diskursanalyse der vil blive brugt.

Genealogisk metode – denne metode siger at historie skrives ud fra de nuværende forskeres erkendelsesinteresse og den fastholder at, nutiden skal undersøges gennem ved at stille det op i mod fortiden. Tingenes sande oprindelse er ikke essentielle for genealogien, det er derimod den måde de er opstået på der er relevant. Dette betyder at genealogien ikke er en restaurering af en ubrudt kontinuitet eller at den skal demonstrere at fortiden eksistere aktivt i nutiden. Det centrale i genealogien er at udsørge nutidens fortrolige og velkendte forhold ved at vise det der er så velkendt at det ikke er noget man mærker.

Arkæologisk metode – dette er en opløsning af den almindelige metode historikerne bruger til behandling af kilder. Det er en beskrivelse af de forskellige temaer der kan forekomme i sproget og temaernes interne sammenhæng, der analyserer deres forbindelse med diskurser. Dette udsagn er et element der ikke er nedbrydeligt, og når man bruger diskursanalysen fokuserer man kun på udsagnets eksistens, unikhed og det at det er kommet frem på et bestemt tidspunkt.

Når man analyserer noget ved hjælp af dette er det vigtige ikke at kigge på relevans og værdi, man skal derimod behandle dokumentet som et monument, der står selv og ikke har en dybere liggende essens, det vigtige er at dokumentet eksistere og ikke hvad det faktisk er. Grunden for en diskurs er hvad den siger essentielt og ikke hvad den er. Spredningen mellem udsagnene og den gennem etablerede forbindelse er det der laver diskursen. Dette er hvad man kalder den diskursive formation, denne indeholder fire regler, der lyder som følger:

1. **Objektet.** Det er det diskursen handler / taler om. Når man beskriver hvordan dette blev til tager man udgangspunkt i et sæt regler, som koncentrerer sig om objektets fremkomst, og hvordan det bliver afgrænset af forskellige autoriteter der bestemmer hvad der kan siges.
2. **Subjekt positionen.** Dette definerer hvem der taler, hvilken ret de har hertil, hvem de taler for institutionelt set og hvordan de taler.
3. **Begreber.** Den gruppe kategorier, elementer og typer der bestemmer hvordan der kan tales om objektet

4. Startegier. Det er muligheden for at beskrive de relationer af gensidig begrænsning der findes mellem flere diskurser.

(Skouvig, 2004)

6.0 Analyse

Her vil emnet blive analyseret, via de to teorier, og derefter vil de to resultater blive sammenlignet ved at se hvordan de ligner hinanden, og hvordan de adskiller sig fra hinanden.

6.1 Paradigmer

Her vil perioden blive delt op i de forskellige paradigmer, der vil derfor blive skrevet om hvordan perioderne adskiller sig fra hinanden, og hvilket ting der har været med til at lave de paradigme skift, eventuelt hvem der har været nogle af hovedmændene bag skiftene. Der bliver startet med folkebibliotekerne i Danmark.

1882, et folkebiblioteks paradigme blev startet i Danmark, ved at regeringen begynder at give penge til folkebogssamlingerne, som folkebibliotekerne hed dengang, dette var bare en start, og klargørelse til begyndelsen på det moderne folkebibliotek der blev grundlagt med biblioteksloven i 1920, det er først her man kan kalde det et rigtigt modent paradigme, fordi det er først her der begynder at være symbolske generaliseringer(det kan for eksempel være at de ting der før hed noget med folkebogsamling, her efter kommer til at hedde folkebibliotek eller bare bibliotek)en symbolsk generalisering er vedholdes gennem hele dette paradigme og endda lidt efter er at man kalder de besøgende på folkebiblioteket for lånere, fælles overbevisninger(som for eksempel folket har brug for dannelse, og denne kan de få i deres nye fritid), fælles værdier(fælles kultur, fælles dannelses begreb), men ikke helt mønstereksempler, disse kommer først som de første rigtige moderne folkebiblioteker starter. Folkebiblioteket starter med at ville give adgang til det bedste af den danske litteratur, men skifter så senere (1931) til at ville give adgang til alment dannende litteratur, dette kan betyde at der er sket en ind snævring i forhold til hvad paradigmet indeholder, så allerede her begynder paradigmet at have færre muligheder for udfoldelse, det er også i den tid at flere og flere mønstereksempler på korrekte moderne folkebiblioteker opstår, som for eksempel Dronninglund folkebogssamling, som også er

nævnt i redegørelsen. Der er også inden for dette moderne paradigme fællesteorier som alle bruger, nemlig Døssings syn på dannelses litteratur (eksempler på dette er nævnt i redegørelsen), brugen af Frederick W. Taylors 'Scientific management', og den fælles klassifikation og katalogisering.

En forklaring på denne opblomstring af det moderne folkebibliotek, kan være at det er her folket begynder at få fritid de kan bruge på ting de selv vælger, og der ses af nogle mennesker en mulighed for at danne det danske folk efter en bestemt model, så alle kan have lige muligheder i samfundet. Inspiration til denne udvikling blev fundet i England og USA, først England med udviklingen inden for udførelsen af det faktiske folkebibliotek, derefter fra USA der gav inspiration til styrelsen af dette folkebibliotek. Så en del af forklaringen på forandringen er at den før er sket i andre lande, og bag mændene bag folkebiblioteket er blevet inspireret af det. På trods af gode intentioner er der ikke meget formidling over hvad der bliver lavet inden for dette paradigme, fokuset ligger mere på at materialerne skal være til rådighed. Så formidling er på et meget passivt niveau, på dette stadie, for brugerne af folkebiblioteket har lige lært at have fri, der er ikke meget andet der kan optage deres tid, så det kan være fordi det ikke har været nødvendigt at tiltrække brugere på dette tidspunkt.

Dette paradigme begynder at blive for smalt i 1940'erne hvor de begynder at skulle kontrollere om der er for meget populærlitteratur, men det begynder at blive mere tydeligt i 1950'erne, med diskussionen omkring tegneserier på folkebiblioteket, men der bliver ikke gjort noget reelt ved det før i slut 1960'erne, hvor dette paradigmeskift begynder, ved at de unge bibliotekarer der kræver ændring inden for formidlingsområdet, men det er ikke kun de unge bibliotekarer der kræver et skift, det er også medierne der viser at det skift er nødvendigt for at beholde brugerne, her begynder man også at lave formidlingen mindre passiv, hvor bibliotekerne går ud og aktivt gør noget for at få besøgende på folkebibliotekerne, her er folket også blevet vant til at have deres fritid, de har fået andre ting at bruge den på, er selv begyndt at finde på ting at bruge deres fritid på. Bibliotekerne begynder mere og mere at se på hvad det er brugerne gerne vil have af et folkebibliotek. De symbolske generaliseringer der bliver brugt i dette paradigme er for eksempel PR sammen med folkebiblioteket. Nogle af de fælles overbevisninger og værdier er for eksempel: Formidlingen skal passe til brugeren, og det der formidles skal være noget brugerne vil have. Kultur og dannelse er

ikke det samme for alle. Brugere er lige så vigtige som materialet, deres forskellighed skal ikke undertrykkes, der skal være plads til alle. Hvilket betyder at der er lavet et stort skift fra sidste paradigme hvor det helst sås at alle brugere var ens, og kunne gøres det samme med. Mønstreksempler er egentligt alle biblioteker der prøver at formidle, populærlitteratur via deres PR medarbejdere.

Selvom der er stor forskel på dette paradigme og det forrige, er det ikke et der kommer til at være i mange år fordi samfundet er blevet meget mere fokuseret på at tjene penge, og da slet ikke bruge nogle penge på unødvendige ting, allerede i 1971-72 bliver statstilskuddene nedsat, dette forstætter men flyttes fra at være generelle nedskæringer til i 1980'erne at være nedskæringer på bogindkøb(Thorsen, 1992). I 1980'erne bliver der lagt større fokus på udlånstal, hvordan de kan forhøjes, der bliver lavet mange undersøgelser i dette. Det er dog lidt selvmodsigende at de vil have større udlån men bruger færre penge på indkøb af nye materialer, så bliver det svært at give dem hvad det er de gerne vil have, men det er det de skal gøre for det er der fokuset ligger i dette paradigme. Starten på dette paradigme er i 1990'erne hvor folkebibliotekerne bliver kulturelt fri sat, og begynder at miste deres identitet, men ikke nok med det så begynder internettet også at blive tilgængeligt for folket her. Det er generelt starten på en teknologisk udvikling der stadigforegår hvor folkebibliotekerne skal prøve at følge med i anskaffelser af de nye teknologier for at kunne gøre det rigtigt tilgængeligt for alle. De fælles overbevisninger og værdier er at der skal spares penge på biblioteksområdet, og bibliotekerne skal give brugerne hvad de vil have, og at brugernes behov er vigtigt. Her der de mønstreksempler der findes ikke nødvendigvis udelukkende folkebiblioteker, i denne periode bliver flere og flere kulturinstitutioner lagt sammen i samme bygning for at kunne give brugerne den rigtige kulturelle oplevelse. De symbolske generaliseringer der bliver brugt i denne periode kan for eksempel være om brugere på folkebiblioteket, for eksempel har man nu et forsøg på Aalborg bibliotekerne hvor brugerne bliver kaldt for kunder(Johannsen, 2012) i stedet for brugere, dette kan også ses som et af mønstreksemplerne på dette paradigme, selvom det ikke fokuserer så meget på hvad der formidles, men mere på hvordan brugerne eller kunderne i denne kontekst har det i sammenhængen.

Vi er nu hvis man ser på fortiden ved et skift i paradigmer, selvom mange holder fast ved det gamle paradigme, fordi der er debatter om hvad folkebiblioteket skal være, da

de er nu ved at få en ny identitet, fordi de vil til at være kulturhuse, og vil have en rigtig identitet og den gamle er ikke tilstrækkelig længere. Det gamle paradigme er dog ikke ved at blive for smalt, men mere ved at blive for ikke eksisterende og manglende.

6.2 Diskursanalyse

Her vil jeg finde de forskellige objekter, subjekt positioner, begreber og strategier der hjælper til at bestemme hvilken diskurs der er tale om, dette kan også hjælpe til at opdele perioden i de forskellige dominerende diskurser. Der vil også blive set om der er flere diskurser der overlapper hinanden. Der bliver startet samme sted som i den forrige analyse, nemlig i 1882, hvor regeringen begynder at give penge til indkøb af bøger i folkebogssamlinger, det er her grundlaget for oprettelsen af diskursen starter, der er dog som sådan allerede en folkebogssamling diskurs, men den der her som første diskurs vil blive behandlet er den der starter omkring 1900 hvor H. O. Lange fremstiller muligheden for hvordan man kunne opbygge et bibliotekssystem, her er objektet at man vil have lige muligheder for dannelse og kultur for alle i landet, subjekt positionen er biblioteksledelsen der har ret til at udtale sig om ting som dannelse og kultur fordi det er hvad de arbejder med og ved mest om, de taler for H. O. Langes vedkommende for det kongelige bibliotek, generelt tale de for kultur institutioner generelt i Danmark. Begreberne er dannelse, oplysning, og adgang for alle. Dette er den dominerende diskurs, de følgende år. Der begynder at komme en konkurrerende(til dominerende) diskurs i 1940'erne hvor der begynder at blive debat omkring hvilken type litteratur der skal være på folkebiblioteket. Imellem den først forklarede diskurs og denne er strategien at det forandre sig fra dannelse- til populærlitteratur, men holder stadig fast i basis principperne omkring folkebiblioteket, med at det skal oplyse og være gratis. Nogle begynder at finde det godt for større besøgs- og udlånstal at man har mere populær litteratur, eller generelt mere litteratur som brugerne ønsker, det er ikke kun for at få højere besøgs- og udlånstal det er også for at tilfredsstille brugerne. Denne diskurs bliver dominerende i slut 1960'erne hvor objektet er at der skal være større fokus på at give brugerne hvad de gerne vil have til en grænse. Subjekt positionen er de unge bibliotekarere der ledte revolutionen og gjorde at populær litteraturen fik en større plads på folkebiblioteket, de taler for folkebibliotekerne som en helhed. Denne diskurs fortsætter som dominerende indtil folkebiblioteket bliver kulturelt fri sat(1990'erne -

2000'erne), hvor der ikke rigtigt kommer nogen ny diskurs, men der bliver åbnet for muligheden for at flere diskurser kan være til stede, inden for samme område. Der er forskellige diskurser der konkurrerer om at blive dominerende i denne periode er, objekt: brugerne skal låne flere materialer. Subjekt position: biblioteksstyrelsen. Begreber: der bliver mest talt om dette objekt i rapporter, den starter omkring starten af 1980'erne. En anden er: objektet: kulturelfrisættelse, mangel på konsekvent tradition eller fællesforestilling. Subjekt position: De inden for biblioteksmiljøet der mærker at samfundet begynder at forandre sig, og miste traditioner (senmodernismen begynder sit indtag, 1990'erne). Begreberne her indenfor er kulturelfrisættelse, mangel på traditioner, biblioteket skal formidle kultur etc. Strategien mellem denne og den første er faldet af traditioner, og starten på at man selv bestemmer hvad der skal være kultur på folkebiblioteket. Disse to bliver ved at være de konkurrerende diskurser, indtil 2000'erne hvor det senmoderne samfund starter, og der kommer en klar dominerende diskurs for folkebiblioteket, den lyder sådan: objektet er prestigebiblioteker, der formidler oplevelser, kultur og skal have noget for alle. Subjekt positionen er biblioteksstyrelsen og centralbibliotekerne. Begreberne der er centrale inden for denne diskurs er oplevelse, kultur, digitalisering. Strategien der forbinder denne diskurs med de forrige er det vedblivende fokus på at give brugerne hvad de vil have, mens man ikke fokuserer på hvordan folkebibliotekets traditioner engang var. Denne diskurs er stadig den dominerende på nuværende tidspunkt. Efter Foucaults genealogiske og arkæologiske metode er det bevæggrundene for diskurserne der er mest relevante, så derigennem kan man sige at hvis den samme bevæggrund opstår på et senere tidspunkt kan man logisk følge at der vil ske noget lignende, så med denne viden kan man hurtigt konkludere at vi ikke kan gætte kvalificeret på hvad der kommer til at ske i fremtiden fordi vi aldrig har, før oplevet et samfund der arbejder med diskurser og folkebiblioteket på denne måde, da det er kulturelt fri sat.

6.3 Sammenligning

Her vil de to analyser blive sammenlignet, selvom de er ens på nogle punkter, er der nogle forskelle der er meget betydningsfulde overfor hvad man får ud af analysen. Begge analyser er meget ens i deres inddeling af den første del af perioden, men hvor diskursanalysen er mere indsnævret omkring emnet og kun inddrager den del af

perioden der taler om det samme og på samme periode, er paradigmaten mere åben og starter fra før der er nogle helt fastsatte regler, som der kræves før det kan være en diskurs, dog er paradigmerne mere fastlåste hvor diskurserne kan være til stede på samme tid, uden at det betyder slutningen på et andet, diskurserne skifter også oftere end paradigmerne. Der er dog flere skift i udseendet i paradigmaten end i diskursen, hvor det er meget ensrettet, fordi hvis det skifter er det en ny diskurs der starter. Så for at se hvordan og hvor mange skift der faktisk er inden for tanken omkring formidling på folkebiblioteket er diskurs tilgangen den bedste men for at få det delt lidt op for at kunne se hvordan perioden faktisk opfører sig er det godt at bruge paradigmaten. Begge analyser starter med at finde ud af det samme, ved at baggrunden for diskursen og paradigmaten er at folket skulle have samme kultur og dannelse. Derefter skiftes der igen på samme tid både paradigmaten og diskurs, dog er det kun starten på et paradigmaten skift der sker samme tid som den dominerende diskurs får seriøs konkurrence fra en ny diskurs, den nye diskurs og det nye paradigmaten er ens, fordi de begge handler om at folkebibliotekerne skal fokusere mere på formidling af noget brugerne gerne vil have, til de rigtige brugere, altså det rigtige materiale til de rigtige brugere. Dog er under den kulturelle frisættelse af folkebiblioteket en afvigelse mellem de to analyser, fordi der starter et nyt paradigmaten, men der kommer ikke en fast dominerende diskurs, da der kun er flere der debatterer hvad man kan gøre med det på det tidspunkt traditionsforladte folkebibliotek, der ikke har nogle bestemte mål det skal opfylde. Paradigmaten der starter her omkring er dog også meget skrøbeligt da det er en periode med mange skift, som for eksempel starten på den digitale alder med internet, og personlige computere til folket. Generelt er begge analyser meget ens, selvom diskurs analysen fokusere mere på grunden til de skift der kommer, og derfor kan forklare mere om hvilke ændringer der sker i samtiden omkring diskurserne. Paradigmaten derimod fortæller også noget om hvad man kan forvente af fremtiden, fordi den fortæller hvordan, hvor gradvist og hvornår skiftene sker, så det kan hjælpe med at fortælle om hvilket skift vi kan forvente nu, fordi man kan prøve at lede efter disse tegn i de ting der sker nu, hvor vi er i et paradigmaten skift, så kan viden om fortiden hjælpe til at fortælle hvad der skal til at ske.

7.0 Perspektivering. Folkebibliotekernes fremtid

Dette er en beskrivelse af nogle af folkebibliotekets fremtidsperspektiver, der vil både blive set på nogle rapporter, et Paper og en sammenligning fra analysen, altså hvad den kan fortælle om hvad der kan komme til at ske i fremtiden

7.1 Folkebiblioteket anno 2030 (fra 2004)

I den rapport har de lavet fire fremtids senarier om hvordan folkebiblioteket i 2030 kommer til at se ud har, er der blevet udeladt beskrivelsen af et at dem, fordi det var senariet omkring et ikke eksisterende folkebibliotek, selvom det er en mulighed er det ikke så relevant i denne opgave at beskrive et samfund uden et folkebibliotek. Det første senarie de beskriver, er et sted for oplevelser. Brugere kommer kun for at få oplevelser, det er enkelt og let at finde rundt i, man finder sin rigtige zone og bliver der, det er et sted man opholder sig sammen med venner. Bibliotekarere er her ikke som de er i dag, her er de kulturudbydere de har information men formidler den ikke videre. Den anden senarie de beskriver, er udviklingsvejen, her er alle bibliotekarer specialister og man kan tale med den rigtige specialist lige meget hvor han eller hun er, det er et sted for inspiration, det er åbent, let at finde rundt i, der er plads til alle, her bliver der formidlet til dig efter dine behov, der er altid en bibliotekar til rådighed for at hjælpe dig. Dog koster nogle services penge at bruge. Begge de to først forklarede senarier er med store åbne biblioteker, hvor man både kan se ind udefra og ud indefra. Det næste og tredje senarie der bliver beskrevet er det hvor folkebiblioteket ikke eksisterer. Men det fjerde er det de kalder holdepladsen, som er en slags vidensbank, hvor folket kommer for at få ny viden, det er også et sted hvor bibliotekarere beskytter viden. Brugere er i højsædet og kan booke et møde med en bibliotekar så de kan få specialiseret hjælp til det de skal have. Dette sted er undervisningssystemets forlængede arm, og det er et sted mange kommer kun fordi de skal (Blouner, Foug, Lademann og Wöhnert, 2004).

7.2 Folkebiblioteket i videnssamfundet

I denne rapport beskrives de folkebiblioteker der gerne skal laves i den nærmeste fremtid, her vil man gerne have at de fremtidige folkebiblioteker kommer til at fokusere på: Åbne biblioteker, inspiration og læring, danskernes digitale bibliotek, partnerskaber

og professionel udvikling. Dette skyldes at vi i dag lever i et videnssamfund, det betyder at viden er den største del af fremtidens værdigrundlag. Åbne biblioteker betyde at bibliotekerne arkitektonisk skal laves så der er store åbne pladser, og glasfacader og mulighed for nemt, at ændre den indvendige indretning, så den passer til de forskellige brugere. Med inspiration og læring menes der at folkebiblioteket skal være med til at forbedre folkets informationskompetencer, derigennem skal de også være med til at fremme læselyst hos alle, men især for børn og unge. Det skal de gøre for at fremme livslang læring hos hele befolkningen. Fremtidens folkebibliotek skal videreføre bibliotekets traditionelle rolle, ved at give adgang til information, men det skal også være med til at give alle de samme forudsætninger for at bruge den information og være med til at skabe ny. Derigennem skal det give adgang til informationsressourcer, man normalt skal betale for at bruge. Folkebiblioteket har på nuværende tidspunkt ikke en fast rolle i vores samfund, der er ikke mere noget der bestemmer hvad et bibliotek skal gøre, derfor er fremtidens folkebiblioteker frie til at definere sig på den bedst mulige måde. Det kan være med til at danne og myndiggøre folket, i en bred forstand. Der er her mulighed for at de kan give bogen dens særlige status tilbage. Denne manglende rolle giver også biblioteket mulighed for at markere sig som et kulturhus, hvor der er plads til alle mulige forskellige former for kultur og forskellighed. Dog giver det også mulighed for at biblioteket kan forsvinde helt ind i cyberspace. Men det kan også vælge at vægte sig selv på noget der eksisterer i virkeligheden, altså i det fysiske rum.

I forhold til det digitale bibliotek vil folkebibliotekerne gerne være mere synlige på forskellige steder, som for eksempel på facebook.dk, men hvordan gør man biblioteket til en der er interessant at tale med her? Biblioteket passer godt ind på nettet fordi det er et gratis tilbud, men det har også meget konkurrence fra andre kanter. Der findes mange forskellige tendenser på folkebiblioteket, rapporten nævner flere forskellige, som for eksempel at det er involveret i alt nu, brugerne er ikke så opmærksomme som før i tiden, men de vi skabe mere selv, etc. Vores samfund er ikke kun et videnssamfund, det er også et oplevelsessamfund, hvor folk leder lige så meget efter oplevelse som de gør andet, dette betyder at der er i fremtiden efter al sandsynlighed kommer et endnu større behov for oplevelse på folkebiblioteket (folkebiblioteket i videnssamfundet, 2010).

7.3 Audunson, R.

Dette Paper beskriver folkebiblioteket som et mødested, han skriver om at det samfund vi lever i, i dag er multikulturelt. Forskellen finder han ikke kun mellem folk fra forskellige lande, men også mellem folk fra forskellige generationer. Han skriver om at det multikulturelle ikke er noget der altid er blevet imødekommet engang blev det undertrykt, mens det i dag bliver fejret. Dog mener han der er et problem med dette i dag fordi, hvordan kan man promovere den følelse af at vi alle er nogenlunde ens mens man prøver at fremme mangfoldighed og multikulturelisme. Han mener at denne har to forskellige udfordringer nemlig,

1. Hvordan man integrere folk de lige er ankommet til et nyt sted med en ny kultur, hvordan man giver dem mulighed for både at lære noget om deres nye land mens man samtidig giver dem mulighed for at beholde deres kultur.
2. Hvordan man laver arenaerne hvor folk fra forskellige kulture kan mødes og kommunikere.

At der findes denne store grad af multikulturelisme, betyder ikke udelukkende forbedring, det betyder også at samfundet bliver mere fragmenteret, så derfor skal folkebibliotekerne fremme fællesskab, muligheden for at være et mødested, og de skal være neutrale (Audunson, 2005).

7.4 Sammenfatning

De først scenarioer der først blev beskrevet giver mening når man ser på det i 2004, men de har efter min mening glemt muligheden for brugeren der gerne vil lære noget at der er muligheden for at befolkningen ikke bliver doven, og at fænomenet livslang læring bliver sandt og at befolkningen gerne vil blive ved med at lære resten af livet. Disse scenarioer, som før blev beskrevet, stemmer heller ikke overens med hvad andre tror fremtidens folkebibliotek kan være, dog er der ikke mange andre der ser så langt ud i fremtiden, men på kort varig sigt vælger de fleste også at fokusere folkebibliotekernes kræfter ind på at få mere fællesskab og kultur ind i, så institutionen kan forblive uden at miste sit mål. For eksempel i Folkebiblioteket i videnssamfundet(2010), beskriver de hvordan et bibliotek skal være åbent, og give mulighed for inspiration og læring, selvom dette er med i et af de scenarioerne der er beskrevet, er det beskrevet som en slags tomhovedet inspiration uden nogen rigtig menneskelig kontakt. Der er dog en ting alle

generelt er enige om når der tales om fremtidens folkebibliotek og det at det skal være åbent og tilgængeligt for alle.

Hvis man sammenlægger dette med det der blev fundet ud af i analysen, er der stor mulighed for at fremtidens folkebibliotek ikke bliver et folkebibliotek i den optik vi kender det i dag, men mere som en del af en anden institution da det er den vej det går for folkebiblioteket når de skal fokusere mere og mere på hvordan man formidler kultur og oplevelse til folket, men kun den kultur de gerne vil have og en kultur der på den ene eller anden måde kan inkludere alle. Dog hvis de følger det de gerne vil er der mulighed for at der kommer læring ind på folkebiblioteket da Folkebiblioteket i vidensamfundet(2010) taler meget om at man skal udvikle folkets informationskompetencer, og hvis de følger dette vil der være mulighed for at fremtidens folkebibliotek faktisk bliver et sted for læring lige så meget som et sted for oplevelse. Hvis man så indtager Audunsons multikulturelisme på folkebiblioteket, og antager at det fortsætter med at være en mulighed, kan man forvente at det også skal være et sted hvor alle kan komme og lære noget om forskellige kulturer og der ikke bliver diskrimineret lige meget hvad emnet er inden for materialerne. Alt dette er dog kun hvis der bliver levet op til forventningerne. Hvis, derimod udviklingen fortsætter i samme retning som den har gjort de sidste mange år, er der mere sandsynlighed for at det er det modsatte der kommer til at ske, men da som jeg før fandt ud af er vi nu midt i et paradigme skift, der betyder at det er svært at gætte hvad der kan ske med fremtidens formidling, og man derfor vælger at tro på at de ting forskerne forventer at der kommer til at ske med folkebiblioteket i fremtiden.

8.0 Konklusion

Her bliver der helt præcist besvaret på hypotesen og problemet, her bliver der konkluderet om jeg gennem opgaven faktisk fik svaret på om hypotesen er korrekt. Hele den første del af hypotesen er korrekt, der blev først fokuseret på hvordan man skulle give alle lige mulighed for samme kulturelle læring og dannelse, denne periode varede dog ikke så længe som forventet da som før skrevet der allerede i 1940'erne var problemer med at folkebibliotekerne nogle gange havde for meget populærlitteratur. Så den første del af hypotesen var til dels korrekt. Den næste og sidste del om nutidens folkebibliotek er både rigtig og forkert, fordi den del om at de formidler oplevelser,

mangfoldighed og kultur er korrekt og de bruger heller ikke længere det samme dannelses begreb som man før gjorde. Oplysning og dannelse er ikke længere kernebegreber på folkebibliotekerne, nu handler det mere om læring, kulturelle oplevelser og adgang for alle. Efter gennemgangen af tilgangen til formidling virker det som om en stor del af formidlingen foregår for at beholde de brugere der faktisk besøger folkebiblioteket, så det er til dels korrekt at folkebiblioteket somme tider kun formidler for at få flere brugere, og derfor lidt uden rigtig grund. Gennem alt der er at læse om folkebiblioteket mangler der generelt en grund til hvorfor de gør det, de vil gerne lære folk mere om informationskompetencer, men kan ikke rigtigt sige hvorfor, udover at det er vigtigt at have den slags kompetencer i vores samfund, men de kan ikke forklare hvorfor folkebiblioteket er stedet man skal lære det. Det er dog lidt logisk at lære informationskompetencer på folkebiblioteket da det før har været et sted for oplysning, men har mistet den del da man i dag kan få sin oplysning på nettet. Udlånstal er blevet en stor del af folkebiblioteket, men virker dog efter min analyse ikke som om det er det der er størst fokus på mere, fokuset var dog på udlånstallene i 1980'erne og 90'erne, men det er blevet flyttet væk igen for at tale mere om hvordan man formidler bedre og bredere, det vil jeg tro skete fordi det er meningsløst at bare eksistere uden nogen grund til at være der. Der er folk der gerne vil have en vision for folkebiblioteket og gerne ser at det bliver noget bedre end det før har været nemlig ved at lave undersøgelser som folkebiblioteket i videnssamfundet, hvor der bliver lavet undersøgelser om hvad folkebiblioteket skal være. Har gennem opgaven fundet ud af at dannelsesbegrebet er blevet erstattet af livslang læring, fordi det, selv om det ikke bliver brugt i lovgivningen, bliver brugt på samme måde i dag på biblioteket som dannelse blev brugt i starten. Dette betyder at det at danne folket på en bestemt måde er blevet erstattet af at der skal være mulighed for altid at lære alle noget. Dette kan man også se som en type dannelse, fordi det i dag er vigtigt på samme måde at lære en masse, som det engang var at være dannet.

9.0 Litteraturliste

Audunson, 2005: 'The public library as a meeting-place in a multicultural and digital context' af Ragnar Audunson. Udgivet ved 'Journal of Documentation' vol. 61 nr. 3 i 2005.

Black, 1996: 'A New History of the English public library' af Alistair Black. Udgivet i 1996, ved London and New York: Leicester University Press.

Black, 2000: 'The public library in Britain 1914 – 2000' af Alistair Black. Udgivet i 2000, ved the British Library Publishing Division.

Blouner, Fougst, Lademann og Wöhnert, 2004: 'Folkebiblioteket i år 2030' af P. Blouner, A. S. Fougst, K. Lademann og B. Wöhnert. I 2004 ved Bibliotekarforbundet og bibliotekarforbundets faggruppe for referencearbejde.

Brier, 2005: 'Informationsvidenskabsteori' af Søren Brier, Kapitel 5. Udgivet i 2005, ved forlaget Samfundslitteratur i København.

Dam Christensen, 2006: 'Fra oplysning til oplevelse – om film og visuelle massemedier på folkebiblioteket' af Hans Dam Christensen. I 'folkebiblioteket som forandringsrum' af L. Emerek, C. H. Rasmussen og D. Skot-Hansen. Udgivet i 2006, ved Danmarks biblioteksforening og Danmarks biblioteksskole.

DenStoreDanske, D.I.R.: Lokaliseret den 06-05-13 på

http://www.denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/%C3%98konomisk_historie/den_i_industrielle_revolution

DenStoreDanske, Murens fald: Lokaliseret den 08-05-13 på

http://www.denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Tyskland,_%C3%98strig,_Schweiz_og_Liechtenstein/DDR's_historie/Murens_fald

Emerek, 2001: 'at skrive bibliotekshistorie. Om grundlæggelsen af det moderne folkebibliotek i Danmark' af Leif Emerek. I 'Det siviliserede informationsfund – folkebibliotekernes rolle ved inngangen til en digital tid' af R. A. Audunson og N. W. Lund. Udgivet i 2001, ved Fagbokforlaget.

Folkebiblioteket i videnssamfundet, 2010: 'Folkebiblioteket i videnssamfundet' en rapport fra udvalgte om folkebibliotekerne i videnssamfundet. Udgivet i 2010, ved Styrelsen for bibliotek og medier.

Jochumsen, Hvenegaard Rasmussen, 2006: 'Oplysning i senmoderniteten' af Henrik Jochumsen og Casper Hvenegaard Rasmussen. I 'folkebiblioteket som

forvandringsrum' af L. Emerek, C. H. Rasmussen og D. Skot-Hansen. Udgivet i 2006, ved Danmarks biblioteksforening og Danmarks biblioteksskole.

Johannsen, 2012: 'Projekt Værdensklasse i biblioteket' af Carl Gustav Johannsen, udgivet 2012.

Kuhn, 1973: 'Videnskabens Revolutioner' af Thomas S. Kuhn. Genoptryk fra 1995, først udgivet i 1973, ved Fremad, i København.

Kvinde info: Lokaliseret den 08-05-13 på <http://www.kvinfo.dk/side/876/>

Lassen, 1962: 'De danske folkebibliotekers historie 1876 – 1940' af H. H. Lassen. Udgivet 1962, ved Dansk bibliografisk kontor.

Leksikon, Den kolde krig: Lokaliseret den 08-05-13 på <http://www.leksikon.org/art.php?n=1309>

Lund, 2008 s. 254 – 55: 'Bibliotek og historie – mellem historiekultur og institutionshistorie' af Niels D. Lund, s. 254 – 55. I 'At forstå biblioteket' af J. Andersen, H. Jochumsen og C. H. Rasmussen. Udgivet i 2008, ved Danmarks biblioteksforening og Danmarks biblioteksskole.

Ordnet.dk, Diskurs: Lokaliseret den 19-05-13 på <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=diskurs&tab=for>

Ordnet.dk, formidle: Lokaliseret den 19-05-13 på <http://ordnet.dk/ods/ordbog?query=formidle&tab=for>

Penguin: Lokaliseret den 10-05-13 på <http://www.penguin.co.uk/static/cs/uk/0/aboutus/history.html>

Phillips, 2010: 'Diskursanalyse' af Louise Phillips. I 'Kvalitative metoder – en grundbog' af Brinkmann og Tanggaard. Udgivet 2010, ved Hans Reitzels Forlag.

Skouvig, 2004: 'De danske folkebiblioteker ca. 1880 – 1920' af Laura Skouvig. Ph.d.-afhandling fra institut for biblioteksudvikling, Danmarks biblioteksskole, i år 2004.

Skouvig, 2008: 'Michel Foucault – viden magt og biblioteket' af Laura Skouvig. I 'At forstå biblioteket' af J. Andersen, H. Jochumsen og C. H. Rasmussen. Udgivet i 2008, ved Danmarks biblioteksforening og Danmarks biblioteksskole.

Skov, Hyldegård og Sinding, 2006: 'Emnesøgning – med vægt på søgning i bibliografiske databaser' af Annette Skov, Jette Hyldegård og Elisabeth Sinding. Udgivet i 2006, ved Danmarks Biblioteksskole.

Talja: 'Music, culture and the library – an analysis of discourses' af Sanna Talja.
Udgivet i 2001, ved Scarecrow press inc.

Thorsen, 1992: 'De danske folkebiblioteker 1940 – 1983' af Leif Thorsen. Udgivet i
1992, ved Dansk bibliotekscenter.

Teilmann, 2010, s. 43: 'Kulturliv – institutioner, parksis og formidling' af Peter
Chrisnensen Teilmann. Udgivet i 2010, ved Samfundslitteratur.